

AIZSARDZĪBAS
MINISTRIJA

**PAŠVALDĪBU SADARBĪBA
AR NACIONĀLAJĪEM
BRUŅOTAJĪEM SPĒKIEM
UN RĪCĪBA KARA GADĪJUMĀ**

2024. gads

AIZSARDZĪBAS
MINISTRIJA

INFORMATĪVO MATERIĀLU IZSTRĀDĀJUSI
LATVIJAS REPUBLIKAS AIZSARDZĪBAS MINISTRIJA

UZZINI VAIRĀK:

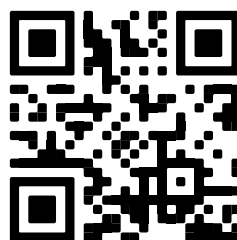
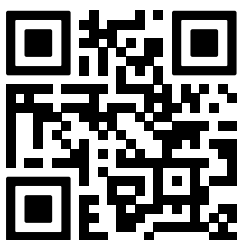
AIZSARDZĪBAS MINISTRIJAS MĀJAS LAPĀ
www.mod.gov.lv

MILITĀRO ZIŅU PORTĀLĀ
www.sargs.lv

AIZSARDZĪBAS
MINISTRIJA

SARGS.LV
DROŠI IR ZINĀT!

INFORMĀCIJA SAGATAVOTA SADARBĪBĀ AR:

Iekšlietu ministrija

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Satura rādītājs

Ievads	4
Priekšvārds pašvaldību vadītājiem.....	5
Nacionālā drošība	6
Ar valsts aizsardzību saistītie plānošanas dokumenti.....	6
Visaptveroša valsts aizsardzība.....	7
Civilā aizsardzība.....	10
Ārkārtējā situācija	12
Izņēmuma stāvoklis.....	13
Par NBS lomu un uzdevumiem	14
Mobilizācija.....	16
Civilmilitārās sadarbības pamatprincipi	19
Pašvaldību kritiskās funkcijas un pasākumi.....	20
Pašvaldību kritiskais personāls.....	25
Par klasificētu informāciju	26
Lēmumu pieņemšana krīzes apstākļos	28
Krīzes vadības mācības	29
Definīcijas	30
Informācija par dienestiem	31

Ievads

Šis dokuments ir **vadlīniju pirmā versija** Latvijas pašvaldību darbībai militāra apdraudējuma gadījumā, kuru izstrādē tika ņemta vērā Ukrainas pašvaldību pieredze Krievijas izraisītā kara Ukrainā laikā un Aizsardzības ministrijas, NBS un citu institūciju un organizāciju līdzšinējās sadarbības pieredzes ar pašvaldībām un dalības kopīgās mācībās.

Vadlīnijās ir atspoguļoti plānošanas pieņēmumi un atsevišķu mācību atzinumi, un tās ir izmantojamas esošajā tiesiskajā ietvarā, ņemot vērā Ministru kabineta kompetenci noteikt jaunus uzdevumus īpašo tiesisko režīmu – ārkārtējās situācijas un izņēmuma stāvokļa – gadījumos. **Vadlīnijas tiks regulāri pārskatītas** un atjaunotas, balstoties uz pašvaldību ieteikumiem un kārtējo krīzes vadības mācību secinājumiem, un normatīvo aktu grozījumiem.

Atbilstoši Pašvaldību likumam viena no autonomām pašvaldību funkcijām ir veikt pasākumus civilās aizsardzības un katastrofu pārvaldīšanā, ugunsdrošības un ugunsdzēsības jomā. Savukārt saskaņā ar Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldības likumu **Iekšlietu ministrija** koordinē civilās aizsardzības sistēmas attīstības plānošanu un darbību, bet Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests vada, koordinē un kontrolē civilās aizsardzības sistēmas darbību.

Vadlīniju mērķis ir **informēt** pašvaldību un sadarbības teritoriju Civilās aizsardzības komisiju vadītājus un par civilo aizsardzību atbildīgās amatpersonas par sadarbību ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem un sniegt ieteikumus rīcībai militāra apdraudējuma gadījumā.

Vadlīnijās iekļautā **informācija veidos vienotu izpratni pašvaldību un aizsardzības resora vadošajām amatpersonām, kā sagatavoties** iespējamam militāram apdraudējumam savlaicīgi, plānojot nepieciešamos resursus un izstrādājot rīcības algoritmus.

Visaptverošas valsts aizsardzības reģionālais Vidzemes seminārs. 19.08.2022.

Priekšvārds pašvaldību vadītājiem

Latvijas iedzīvotāju pirmā saskarsme ar valsts nodrošinātajiem pakalpojumiem notiek pašvaldības iestādēs, un Latvijas iedzīvotāji rēķinās, ka pašvaldība turpinās sniegt nepieciešamo atbalstu arī krīzes apstākļos.

Jūsu, kā pašvaldības vadītāju, uzdevums ir grūts, bet Jūsu iedzīvotāji Jūs ievēlēja un Jūs piekritāt vadīt pašvaldību ne tikai labajos laikos, bet arī lai tiktu cauri izaicinājumiem.

Laikā, kad sabiedrībā notiek diskusijas par Latvijas valsts drošību, Jums jāuzņemas atbildība par pašvaldības saimniecību un jāpierāda ar darbiem, ka Jums ir nepieciešamās atbildes un rīcības algoritmi izaicinājumiem.

Jums jābūt krietnam un rūpīgam saimniekam savā pašvaldībā.

Militārā konflikta laikā tieši Jūsu lēmumiem būs izšķiroša nozīme – vai mēs spēsim savlaicīgi sagatavoties un nosargāt Latviju, vai ļausim agresoram atņemt mūsu zemi.

Jūsu lēmumi noteiks nepieciešamo valsts apdraudējuma pārvarēšanas resursu piešķiršanu, kā arī Jūs nodrošināsi nepieciešamo koordināciju starp apdraudējuma pārvarēšanā iesaistītām iestādēm vietējā līmenī.

Jūs pazīstat sava novada iedzīvotājus un zināsi, pie kā vērsties nepieciešamības brīdī. Visiem ir pienākums sniegt nepieciešamo atbalstu.

Veidojiet krīzes pārvaldības struktūras Jūsu atbildības teritorijā jau tagad un pastāvīgi uzturiet to gatavību sniegt Jums nepieciešamo informāciju un atbalstu. Vērsieties pie atbildīgām iestādēm un dienestiem, lai tie sniegtu Jums nepieciešamās vadlīnijas krīzes vadības un civilās aizsardzības sistēmas uzturēšanai Jūsu pašvaldībā.

Jūsu pienākums ir aprakstīt normatīvajos aktos, bet Jums noteikti rodas pārdomas "pasakiet, ko man izdarīt, un es izdarīšu" vai jautājumi "kur man ņemt naudu un cilvēkus?", "kad lūgt valsts iestāžu atbalstu krīzes pārvarēšanai?". Saprotams, ka mēs esam tik, cik esam, un finanšu līdzekļi mums nav nebeidzami, bet mums ir iespējas sadarboties un palīdzēt viens otram.

Šo laiku sadarbībai un valsts aizsardzības stiprināšanai mums dod Ukrainas cilvēki, kas karo mūsu karu.

Mēs neesam atbrīvoti no atbildības parūpēties par iedzīvotājiem vajadzības gadījumā un neesam atbrīvoti no pienākuma atbildēt uz viņu jautājumiem – "kāpēc pašvaldība neevakuēja iedzīvotājus brīdī, kad tas bija jāizdara?".

Definējiet savas vajadzības, meklējiet atbalstu un līdzfinansējumu Jūsu projektiem. Uzlabojiet savstarpēju sadarbību Civilās aizsardzības komisijas ietvaros, attīstiet Jūsu civilmilitāro spēju un investējiet ekspertos.

Izmantojiet šīs vadlīnijas, lai uzdotu jautājumus un meklētu atbildes.

Latvijas drošība ir visas sabiedrības atbildība! Nosargāsim Latviju kopā!

Nacionālā drošība

Atbilstoši Nacionālās drošības likumam¹ nacionālās drošības sistēmas uzdevumi ir savlaicīgi prognozēt un **novērst valsts iekšējo un ārējo apdraudējumu**, garantēt valsts aizsardzību, sabiedrības drošību un tās demokrātisku attīstību, kā arī izstrādāt vienotu, sistēmisku valsts varu un pārvaldi realizējošo institūciju nacionālās drošības politiku un saskaņoti un mērķtiecīgi visos valsts pārvaldes līmeņos izpildīt tās noteiktos tiesiskos, ekonomiskos, sociālos, militāros, drošības un citus pasākumus.

Būtiski ir nodrošināt efektīvu vadību valsts apdraudējuma situāciju pārvarēšanai, kuras darbība balstās uz civilmilitāro sadarbību.

Ar valsts aizsardzību saistītie plānošanas dokumenti

Šos dokumentus izstrādā valsts pārvaldes un pastarpinātās valsts pārvaldes iestādes, lai noteiktu valsts militārās un civilās aizsardzības politiku, kā arī resursus militārā apdraudējuma pārvarēšanai. Lai gan vairāki no šiem dokumentiem ir klasificēti, piekļuve tiem tiek īstenota atbilstoši "nepieciešams zināt" principam.

Militāro draudu analīze - pret Latviju vērsta militāra iebrukuma iespējamības izvērtējums, kurā tiek noteikti esošie un potenciālie apdraudējumi un riska faktori, kā arī to iespējamā izpausme un ietekme (izstrādā Militārās izlūkošanas un drošības dienests).

Valsts aizsardzības koncepcija² - uz militāro draudu analīzes pamata sagatavots dokuments, kurā noteikti valsts militārās aizsardzības stratēģiskie pamatprincipi, prioritātes un pasākumi miera, valsts apdraudējuma un kara laikā (izstrādā Aizsardzības ministrija).

Valsts aizsardzības plāns - izstrādā, pamatojoties uz Militāro draudu analīzi un Valsts aizsardzības koncepcijā noteiktajiem principiem. Tajā nosaka konkrētus valsts aizsardzības pasākumus, prioritātes un nepieciešamos resursus, kā arī Nacionālo bruņoto spēku, valsts varu un pārvaldi realizējošo institūciju, pašvaldību, fizisko un juridisko personu nepieciešamo gatavību un darbību valsts aizsardzībā (izstrādā Aizsardzības ministrija sadarbībā ar citām iestādēm).³

Valsts aizsardzības operatīvais plāns - ietver operatīvās situācijas izvērtējumu, Nacionālo bruņoto spēku operatīvās kaujas gatavības izvērtējumu un darbības plānu, kā arī citu iesaistīto dienestu spējas sniegt operacionālo atbalstu. Tas nosaka operatīvās situācijas vadību, uzdevumus, pienākumus, to izpildes kārtību, paredzamo atbalstu, iespējamus sakarus un materiāltehnisko nodrošinājumu (izstrādā Nacionālie bruņotie spēki).⁴

Valsts civilās aizsardzības plāns - plānošanas dokuments, kas tiek sagatavots, ņemot vērā risku novērtējumu, kuru veic par attiecīgo nozari atbildīgās ministrijas, to padotībā esošās institūcijas un pašvaldības un kurā noteikti katastrofas pārvaldīšanas, tai skaitā preventīvie, gatavības, reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumi un to īstenotāji (izstrādā Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests sadarbībā ar citām iestādēm).

Militārās mācības Namejs. 23.08.2018.

1 Nacionālās drošības likums. Latvijas Vēstnesis, 473/476, 29.12.2000.

2 Saeimas 2023. gada 5. oktobra paziņojums "Par Valsts aizsardzības koncepcijas apstiprināšanu". Latvijas Vēstnesis, 194, 06.10.2023.

3 Nacionālās drošības likums. Latvijas Vēstnesis, 473/476, 29.12.2000.

4 Turpat

Pašvaldību civilās aizsardzības plāns – dokuments, kas izstrādāts, ņemot vērā risku novērtējumu, un kurā noteikti katastrofas pārvaldīšanas pasākumi un to īstenotāji, kā arī veicamās darbības militāra iebrukuma gadījumā. Pašvaldības vai sadarbības teritorijas civilās aizsardzības plānu pašvaldības dome apstiprina ne retāk kā reizi četros gados (izstrādā pašvaldības sadarbībā ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu).

Visaptveroša valsts aizsardzība

Latvijas valsts aizsardzība un neatkarības nosargāšana ir **visas sabiedrības kopīga atbildība**, kas tiek īstenota **no individuālā līdz valstiskajam līmenim**. Kopējā atbildība tiek īstenota ar visaptverošas valsts aizsardzības modeļa palīdzību, kas ietver plašu pasākumu kopumu Latvijas atturēšanas un aizsardzības spēju stiprināšanai un sabiedrības noturības veicināšanai.

Krīzes vai kara apstākļos valsts **pārvaldes institūcijām, pašvaldībām, privātajam sektoram un sabiedrībai kopumā** būs jāturpina nodrošināt funkcijas un pakalpojumus, kas ir kritiski valsts funkcionēšanai un sabiedrības primāro vajadzību nodrošināšanai.

Militārās mācības Namejs. 19.09.2023.

Atbilstoši valsts aizsardzības koncepcijai

Ministru kabinets un **valsts pārvaldes iestādes** nodrošina valsts apdraudējuma pārvarēšanu.

Katrai pašvaldībai ir uzdevumi valsts apdraudējuma gadījumā, lai turpinātu sabiedrībai kritisko funkciju izpildi un atbalstītu NBS. Šie uzdevumi tiek **atspoguļoti normatīvajos aktos un pašvaldību Civilās aizsardzības plānā un regulāri tiek testēti mācībās**

Svarīga ir pašvaldību **aktīva un patstāvīga iesaiste** savu iedzīvotāju pilsoniskās aktivitātes un rīcības gatavības kultūras attīstībā

Pašvaldības sadarbībā ar atbildīgajām valsts pārvaldes institūcijām veicina civilās aizsardzības patvertņu izveidi un uzturēšanu, kā arī brīvprātīgo civilās aizsardzības formējumu izveidi

Būtisks militāro aizsardzību papildinošs komponents ir civilā aizsardzība, kas ietver pasākumus, kas vērsti uz civiliedzīvotāju aizsardzību militārā apdraudējuma laikā, nodrošinot kritiskās funkcijas un pakalpojumus, ko ikdienā saviem iedzīvotājiem nodrošina pašvaldības.

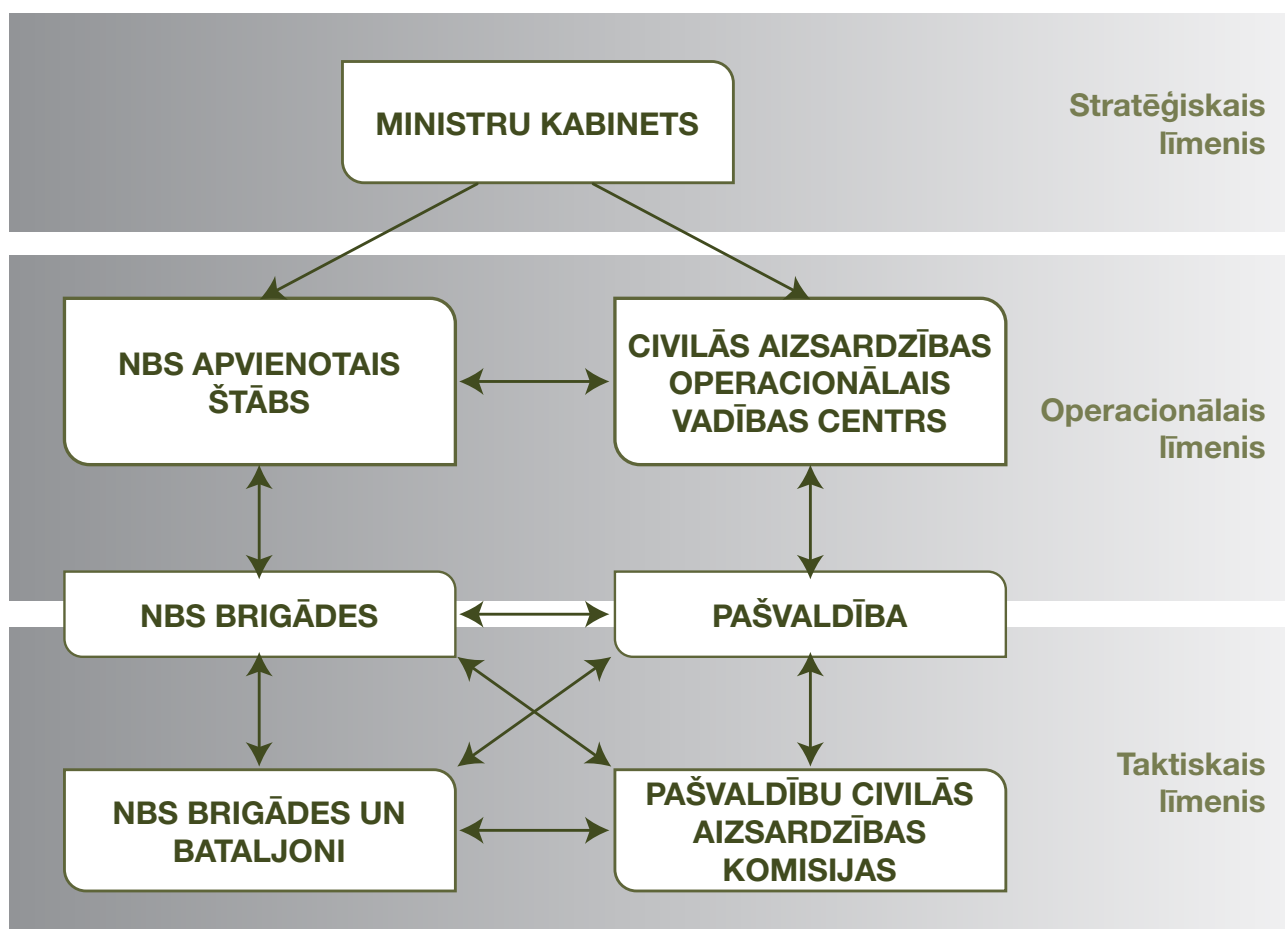
Kopā ar militāro aizsardzību tā veido vienotu sistēmu visaptverošai valsts aizsardzībai, nodrošinot valsts noturību pret dažādiem apdraudējumiem.

Lai trenētu personu un institūciju savstarpējo sadarbību, koordināciju un reakciju uz dažādiem scenārijiem, kā arī lai apzinātu pieejamos resursus un nepieciešamos uzlabojumus esošajos protokolos, ir svarīgi **organizēt dažādu līmeņu valsts apdraudējuma pārvarēšanas mācības.**

Valsts institūciju iesaiste militārā apdraudējuma pārvarēšanā

Sadarbības līmeņi, Ministru kabinetam vadot valsts apdraudējuma pārvarēšanas pasākumus

Civilās aizsardzības Operacionālais vadības centrs - organizē Civilās aizsardzības sistēmas darbību kara, militāra iebrukuma vai to draudu gadījumā, sadarbojoties ar NBS un iesaistot valsts institūcijas, komersantus un pašvaldību civilās aizsardzības komisijas.

Civilā aizsardzība

Militāra apdraudējuma laikā civilās aizsardzības sistēma ir neaizstājama, aizsargājot civiliedzīvotājus pret neskaitāmiem draudiem un traucējumiem, ietverot plašu pasākumu klāstu, kuru mērķis ir sniegt viņiem drošību, aizsardzību un noturību.

Civilo aizsardzības sistēmu Latvijā koordinē Iekšlietu ministrija un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests.

Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likuma 3. pants definē Civilās aizsardzības sistēmu un tās uzdevumus:

- 1) civilās aizsardzības sistēma ir **nacionālās drošības sistēmas sastāvdaļa**, kuru veido valsts un pašvaldību institūcijas, juridiskās un fiziskās personas, kam ir likumā noteiktas tiesības, uzdevumi un atbildība civilās aizsardzības jomā;
- 2) civilās aizsardzības sistēmas organizācijas pamatā ir teritoriju sadarbības princips, un civilās aizsardzības sistēmas struktūras teritoriālās pamatvienības ir novadi un republikas pilsētas.⁵

Zemessardze sniedz atbalstu Jēkabpils plūdos cietušajiem. 14.01.2023.

Civilās aizsardzības sistēmas uzdevumi:

- 1) nodrošināt cilvēku, vides un īpašuma drošību;
- 2) pēc iespējas nodrošināt sabiedrībai minimāli nepieciešamās pamatvajadzības katastrofas vai katastrofas draudu gadījumā;
- 3) savlaicīgi prognozēt katastrofas draudus;
- 4) plānot un savlaicīgi veikt preventīvos pasākumus;
- 5) sniegt palīdzību katastrofā cietušajiem un mazināt kaitējumu, ko katastrofa radījusi vai var radīt cilvēkiem, videi un īpašumam;
- 6) plānot un veikt atjaunošanas pasākumus;
- 7) normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā sniegt un saņemt starptautisko palīdzību;
- 8) atbalstīt valsts aizsardzības sistēmu, ja noticis militārs iebrukums vai sācies karš.⁶

Pašvaldības domes uzdevumi katastrofas situācijā:

- 1) nodrošināt pašvaldības institūcijas ar tām civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas jomā noteikto uzdevumu izpildei nepieciešamo finansējumu;
- 2) apstiprināt sadarbības teritorijas civilās aizsardzības komisijas nolikumu un sastāvu;
- 3) apstiprināt sadarbības teritorijas civilās aizsardzības plānu;
- 4) pēc katastrofas pārvaldīšanas subjekta pieprasījuma sniegt informāciju par pašvaldības domes un pašvaldības institūciju rīcībā esošajiem resursiem, kas izmantojami katastrofas pārvaldīšanai;
- 5) nodrošināt iedzīvotāju evakuāciju no katastrofas apdraudētajām vai skartajām teritorijām, kā arī šo iedzīvotāju uzskaiti, pagaidu izmitināšanu, ēdināšanu un sociālo aprūpi;
- 6) savu iespēju robežās nodrošināt katastrofas pārvaldīšanā iesaistītajām valsts un pašvaldības institūciju amatpersonām, juridiskajām un fiziskajām personām piemērotus darba un sadzīves apstākļus;

⁵ Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likums. Latvijas Vēstnesis, 100, 25.05.2016.

⁶ Turpat.

- 7) piedalīties civilās aizsardzības mācībās un organizēt pašvaldības civilās aizsardzības mācības.⁷

Pašvaldības domes tiesības katastrofas situācijā

- 1) Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likumā pašvaldībām noteiktās kompetences ietvaros pieprasīt un bez maksas saņemt no valsts un pašvaldības institūcijām, juridiskajām un fiziskajām personām civilajai aizsardzībai un katastrofas pārvaldīšanai nepieciešamo informāciju;
- 2) ierosināt, lai Ministru prezidents pārņem vietēja mēroga katastrofas pārvaldīšanas koordinēšanu;
- 3) vietēja mēroga katastrofas pārvaldīšanas koordinēšanā iesaistīt valsts un pašvaldības institūcijas, juridiskās un fiziskās personas, kā arī to rīcībā esošos resursus;
- 4) katastrofas vai katastrofas draudu gadījumā ierobežot personu pulcēšanos un pārvietošanos attiecīgajā administratīvajā teritorijā vai tās daļā uz laiku līdz divām nedēļām, par ierobežojumiem un to atcelšanu informējot Ministru kabinetu un blakus esošās pašvaldības, kā arī publicējot attiecīgus paziņojumus plašsaziņas līdzekļos;
- 5) uzlikt tās padotībā esošai institūcijai pienākumu izstrādāt attiecīga objekta civilās aizsardzības plānu, kas saskaņojams ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu.

Pašvaldības institūcijas vadītājs nodrošina un vada civilās aizsardzības uzdevumu izpildi pašvaldības institūcijā⁸

Pašvaldības domes institūciju uzdevumi ir:

- 1) plānot un īstenot **pašvaldības institūcijas nepārtrauktas darbības nodrošināšanai katastrofas vai katastrofas draudu gadījumā nepieciešamo rīcību**;
- 2) izstrādāt, saskaņot ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu un apstiprināt pašvaldības institūcijas īpašumā vai valdījumā esoša paaugstinātas bīstamības objekta civilās aizsardzības plānu;
- 3) nodrošināt **sadarbības teritorijas civilās aizsardzības plānā** pašvaldības institūcijai noteikto pasākumu izpildi;
- 4) **nodrošināt pašvaldības institūcijas nodarbināto un apmeklētāju drošību** tās īpašumā vai valdījumā esošā objektā vai paaugstinātas bīstamības objektā;
- 5) pēc pašvaldības domes pieprasījuma sniegt informāciju par **pašvaldības institūcijas rīcībā esošajiem resursiem, kas izmantojami katastrofas pārvaldīšanai**.

Pašvaldības domei un pašvaldības institūcijām atbilstoši savai darbības jomai ir tiesības rakstveidā slēgt pakalpojumu un sadarbības līgumus vai vienošanās civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas jomā ar citām valsts vai pašvaldības institūcijām, juridiskajām vai fiziskajām personām.

⁷ Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likums. Latvijas Vēstnesis, 100, 25.05.2016.

⁸ Turpat

Ārkārtējā situācija

Īpašs tiesiskais režīms, kas attiecināms galvenokārt uz **nemilitārām/civilām** krīzēm.

Ministru kabinets izsludina, ja būtiski apdraudēta valsts, sabiedrības, vides, saimnieciskās darbības drošība vai cilvēku veselība un dzīvība tāda valsts apdraudējuma gadījumā, kas saistīts ar katastrofu, tās draudiem:

- katastrofu, tās draudiem;
- kritiskās infrastruktūras apdraudējumu.

Izsludina Ministru kabinets uz noteiktu laiku, bet **ne ilgāku par trim mēnešiem**⁹:

- visā valstī;
- valsts daļā;
- administratīvās teritorijas daļā.

Ministru kabinetam ir tiesības likumā noteiktajā kārtībā un apjomā ierobežot **pašvaldību institūciju tiesības un brīvības**, kā arī **uzlikt tām papildu pienākumus**.

Ārkārtējās situācijas nodrošināšanas pasākumi veicami tikai tādā apjomā, kāds nepieciešams situācijas normalizēšanai.

Ministru kabinets lēmumā par ārkārtējo situāciju norāda atbildīgo institūciju un līdzatbildīgās institūcijas par situācijas pārvarēšanu.

Ārkārtējo situāciju piemēri Latvijā:

- COVID-19 pandēmija;
- Krievijas Federācijas un Baltkrievijas veicinātā nelegālā migrācija Latvijas austrumos;
- egļu astoņzobu mizgrauža invāzija.

Zemessardze sniedz atbalstu robežsardzei patrulēj uz valsts austrumu robežas. 31.03.2020.

⁹ Ministru kabinetam ir tiesības, ja nepieciešams, pagarināt izsludināto ārkārtējo situāciju uz laiku, kas nav ilgāks par trim mēnešiem. Likums "Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli". Latvijas Vēstnesis, 61, 27.03.2013.

Izņēmuma stāvoklis

Īpašs tiesiskais režīms, kas paredzēts **valsts militāra apdraudējuma pārvarēšanai**.

Izsludināms, ja:

- valsti apdraud ārējais ienaidnieks;
- valstī vai tās daļā ir izcēlušies vai draud izcelties iekšēji nemieri, kas apdraud demokrātisko valsts iekārtu.

Izsludina Ministru kabinets uz noteiktu laiku, bet **ne ilgāku par sešiem mēnešiem**¹⁰:

- visā valstī;
- valsts daļā.

Valsts austrumu robežas stiprināšana. 04.04.2024.

Paredz pasākumus, kas nepieciešami krīzes pārvarēšanai:

- iespējama privāto tiesību un brīvību ierobežošana, pašvaldību un valsts tiesību paplašināšana;
- var ietvert mobilizāciju un robežu slēgšanu.

Aizsardzības resors ir atbildīgs par militārā apdraudējuma pārvarēšanu izņēmuma stāvokļa laikā, ieskaitot slēpta militāra apdraudējuma pārvarēšanu, bet iekšlietu resors un pašvaldības – par civilās aizsardzības pasākumiem.

Ministru kabinets atceļ lēmumu par izņēmuma stāvokli pirms noteiktā laika, **ja valsts apdraudējums ir novērsts vai pārvarēts**.

Izņēmuma stāvokļa un kara laikā pašvaldību uzdevums ir:

- nodrošināt iedzīvotāju pamatvajadzības pašvaldības administratīvajā teritorijā;
- atbalstīt valsts aizsardzības sistēmu;
- iniciēt un koordinēt civilās aizsardzības pasākumus.

Pašvaldību kompetence¹¹:

1. nodrošina sabiedrisko kārtību attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā;
2. veic valsts pārvaldes funkcijas, kuru izpilde likumā noteiktajā kārtībā nodota attiecīgajai pašvaldībai;
3. izpilda Ministru kabineta lēmumā par ārkārtējo situāciju un lēmumā par izņēmuma stāvokli noteiktos pasākumus;
4. sniedz palīdzību valsts tiesībsargājošajām iestādēm, dienestiem un Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem nacionālās drošības pasākumu veikšanā.

¹⁰ Ministru kabinetam ir tiesības, ja nepieciešams, pagarināt izsludināto ārkārtējo situāciju uz laiku, kas nav ilgāks par sešiem mēnešiem. Likums "Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli". Latvijas Vēstnesis, 61, 27.03.2013.

¹¹ Nacionālais drošības likums. Latvijas Vēstnesis, 473/476, 29.12.2000.

Par NBS lomu un uzdevumiem

Miera laikā Nacionālie bruņotie spēki (NBS) sniedz atbalstu civilās aizsardzības sistēmai, savukārt militāra apdraudējuma gadījumā būtisks ir civilās aizsardzības sistēmas atbalsts Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem.

Nacionālos bruņotos spēkus veido:

- 1) regulārie spēki;
- 2) Zemessardze;
- 3) Nacionālo bruņoto spēku rezerve.

NBS uzdevumi:

- 1) valsts sauszemes teritorijas aizsardzība un neaizskaramības nodrošināšana, kā arī valsts jūras akvatorijas un gaisa telpas kontrole, aizsardzība un neaizskaramības nodrošināšana;
- 2) piedalīšanās starptautiskajās operācijās;
- 3) piedalīšanās valsts apdraudējuma situāciju novēršanā;
- 4) citi uzdevumi, kas izriet no Ministru kabineta lēmumiem.

Militārās mācības Winter Shield. 24.11.2023.

NBS miera laikā sniedz atbalstu civilās aizsardzības sistēmai:

- 1) preventīvajos un reaģēšanas pasākumos;
- 2) glābšanas un meklēšanas darbos;
- 3) neatliekamās ārkārtējo situāciju izraisījušo notikumu seku likvidēšanas pasākumos (piem., plūdus, ugunsgrēkus).

+ **Latvijas stratēģiskās partnerības un starptautiskā sadarbība** (NATO, ES, Apvienotie reaģēšanas spēki u.c.) papildina atturēšanas un aizsardzības spējas, nodrošinot papildu militāro un drošības atbalstu un sniedzot ieguldījumu esošās likumos balstītās starptautiskās kārtības saglabāšanā.

Kārtība, kā pieprasa NBS atbalstu

Ārkārtējā situācijā NBS vienību iesaistīšana palīdzības sniegšanā civilās aizsardzības sistēmai notiek ar aizsardzības ministra pavēli.

Lēmumu par iesaisti avārijas, ugunsdzēsības un glābšanas darbos, kā arī neatliekamās ārkārtējo situāciju izraisījušo notikumu seku likvidēšanas **pasākumos pieņem aizsardzības ministrs, ja iesaistāmo personu (profesionālā dienesta karavīru, zemessargu) skaits pārsniedz 50.**

Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā Nacionālie bruņotie spēki piedalās avārijas, ugunsdzēsības un glābšanas darbos, kā arī neatliekamās ārkārtējo situāciju izraisījušo notikumu seku likvidēšanas pasākumos.¹²

12 • Ministru kabineta 2010. gada 5. oktobra noteikumi Nr. 946 "Kārtība, kādā Nacionālie bruņotie spēki piedalās avārijas, ugunsdzēsības un glābšanas darbos, kā arī neatliekamās ārkārtējo situāciju izraisījušo notikumu seku likvidēšanas pasākumos". Latvijas Vēstnesis, 163, 14.10.2010.
• Nacionālo bruņoto spēku likums. Latvijas Vēstnesis, 388/389, 24.11.1999.
• Latvijas Republikas Zemessardzes likums. Latvijas Vēstnesis, 82, 26.05.2010.

Negaidīta militāra iebrukuma gadījumā, ja valstī vai tās daļā iepriekš nav izsludināts izņēmuma stāvoklis:

- 1) katras NBS vienības komandieris saskaņā ar Valsts aizsardzības operatīvo plānu uzsāk militārās aizsardzības pasākumus, negaidot atsevišķu lēmumu par to;
- 2) NBS komandieris saskaņā ar Valsts aizsardzības operatīvo plānu nekavējoties uzsāk organizētas militārās aizsardzības darbības un informē par to aizsardzības ministru;
- 3) aizsardzības ministrs saskaņā ar Valsts aizsardzības plānu nekavējoties uzsāk organizētas valsts aizsardzības darbības un informē par to Valsts prezidentu, Saeimas Prezidiju un Ministru prezidentu.

Mobilizācija

Lai nodrošinātu valsts militārā apdraudējuma pārvarēšanu, NBS, Iekšlietu un Ekonomikas ministrija plāno mobilizācijas pasākumus. Mobilizācija ir mērķtiecīgi plānoti un sagatavoti valsts militārās un civilās aizsardzības pasākumi valsts apdraudējuma novēršanai vai tā seku likvidācijai, izmantojot noteiktus cilvēku, materiālos un finanšu resursus.

Lēmumu par mobilizācijas vai demobilizācijas izsludināšanu pieņem un mobilizāciju vai demobilizāciju izsludina Ministru kabinets.

Mobilizācija aptver Nacionālos bruņotos spēkus, valsts civilās aizsardzības sistēmu un tautsaimniecību.

Mobilizācijas resursus veido Latvijas pilsoņi un nepilsoņi (turpmāk — iedzīvotāji), valsts (arī ārvalstīs esošie), pašvaldību un privāto tiesību juridisko personu materiālie un finanšu līdzekļi. Ja nepieciešams, kā mobilizācijas resursus var izmantot arī iedzīvotājiem piederošos materiālos līdzekļus.

!!! Militāra apdraudējuma gadījumā, kad valstī ir izsludināta mobilizācija, priekšroka uz ierobežotiem resursiem, piemēram, degvielu, būs NBS un sabiedrotajiem¹³.

Mobilizācijas rezultātā radušos zaudējumu kompensācija tiek veikta atbilstoši Ministru kabineta noteikumos Nr. 873 "Noteikumi par mobilizācijas pieprasījumiem" noteiktajai kārtībai.

Mobilizācijas veidi:

- 1) **vispārēja mobilizācija** tiek izsludināta izņēmuma stāvokļa vai kara gadījumā, pakļaujot visus mobilizācijas resursus un izmantojot tos valsts aizsardzības vajadzībām mobilizācijas plānos noteiktajā apjomā;
- 2) **daļēja mobilizācija** tiek izsludināta ārkārtējā situācijā vai izņēmuma stāvoklī, ierobežoti iesaistot mobilizācijas resursus valsts apdraudējuma novēršanā vai tā seku likvidācijā;
- 3) **vietēja mobilizācija** tiek izsludināta ārkārtējā situācijā noteiktā administratīvajā teritorijā;
- 4) **zemessargu un rezerves karavīru mobilizācija** tiek izsludināta, lai nodrošinātu Valsts aizsardzības plānā un Valsts aizsardzības operatīvajā plānā noteikto uzdevumu izpildi.¹⁴

Mobilizācijas īstenošana ietver:

- 1) valsts un **pašvaldību institūciju pārkārtošanu darbam valsts apdraudējuma gadījumā**;
- 2) Nacionālo bruņoto spēku un civilās aizsardzības formējumu mobilizāciju;
- 3) pasākumus **tautsaimniecības pārorientēšanai no miera laika apstākļiem** uz darbu valsts apdraudējuma gadījumā;
- 4) iedzīvotāju normētu **apgādi ar pārtiku, rūpniecības un medicīniskajām precēm, nodrošināšanu ar neatliekamo medicīnisko palīdzību, sakaru, transporta un citiem pakalpojumiem** valsts apdraudējuma gadījumā;

Valsts aizsardzības dienesta pirmā iesaukuma reģistrācija.
01.07.2023.

¹³ NATO, ES dalībvalstis un citas Latvijai draudzīgas valstis.

¹⁴ Mobilizācijas likums. Latvijas Vēstnesis, 91, 18.06.2002.

- 5) Nacionālo bruņoto spēku, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, Valsts policijas, Valsts robežsardzes, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta un mobilizējamo civilās aizsardzības formējumu **nodrošināšanu ar energoresursiem** valsts apdraudējuma gadījumā;
- 6) plašsaziņas līdzekļu **darba nodrošināšanu** valsts apdraudējuma gadījumā.

Valsts un pašvaldību institūciju kompetence mobilizācijas jautājumos

- 1) Ministru kabinets koordinē mobilizācijas sistēmas darbību valsts apdraudējuma gadījumā;
- 2) Aizsardzības ministrija plāno, sagatavo un vada Nacionālo bruņoto spēku mobilizāciju valsts apdraudējuma gadījumā;
- 3) Iekšlietu ministrija plāno, sagatavo un vada civilās aizsardzības formējumu mobilizāciju valsts apdraudējuma gadījumā;
- 4) Ekonomikas ministrija plāno, sagatavo un vada tautsaimniecības mobilizāciju valsts apdraudējuma gadījumā.¹⁵

Valsts un pašvaldību institūcijām, kā arī privāto tiesību juridiskajām personām ir pienākums sniegt mobilizācijas plānošanai nepieciešamo informāciju.

Lai noteiktu valsts un pašvaldību institūciju, Nacionālo bruņoto spēku, valsts civilās aizsardzības sistēmas un tautsaimniecības gatavību mobilizācijai, tiek plānotas un organizētas mobilizācijas gatavības pārbaudes bez mobilizācijas izsludināšanas.

Pašvaldību vadītājiem ir tiesības pārbaudīt mobilizācijas gatavību — attiecīgās pašvaldības iestādēs, kā arī pašvaldības administratīvās teritorijas mobilizācijas plānos iekļauto privāto tiesību juridisko personu mobilizācijas gatavību.

Iedzīvotāju nodrošināšana ar pirmās nepieciešamības precēm valsts apdraudējuma gadījumā¹⁶

Pašvaldību sadarbības teritoriju civilās aizsardzības komisijas:

- 1) informē sabiedrību Possessor par kontaktpersonu (tās norīkošanu vai maiņu), kas ir atbildīga par pirmās nepieciešamības precēm;
- 2) nosaka pirmās nepieciešamības preču izsniegšanas punktus un izvietojumu attiecīgajās valstspilsētas pašvaldībās vai novada pašvaldībās;
- 3) nosaka pirmās nepieciešamības preču iespējamās piegādes ceļus no pirmās nepieciešamības preču uzglabāšanas vietas līdz izsniegšanas punktiem;
- 4) sniedz Ekonomikas ministrijai priekšlikumus par nepieciešamību veikt izmaiņas Ministru kabineta 2024. gada 26. marta noteikumu Nr. 185 "Noteikumi par iedzīvotāju nodrošināšanu ar pirmās nepieciešamības precēm valsts apdraudējuma" 1. pielikumā noteiktajā pirmās nepieciešamības preču sarakstā.

Iestājoties valsts apdraudējumam:

- 1) informē iedzīvotājus par pirmās nepieciešamības preču izsniegšanas kārtību un izsniegšanas punktiem;
- 2) nodrošina transportu pirmās nepieciešamības preču piegādei no preču uzglabāšanas vietas līdz attiecīgās pašvaldības preču izsniegšanas punktiem;
- 3) organizē un kontrolē pirmās nepieciešamības preču izsniegšanu un izsniegto pirmās nepieciešamības preču uzskaiti;
- 4) reizi dienā informē sabiedrību Possessor par izsniegto preču apjomu un nepieciešamību papildus piegādāt pirmās nepieciešamības preces.

¹⁵ Mobilizācijas likums. Latvijas Vēstnesis, 91, 18.06.2002.

¹⁶ Ministru kabineta 2024. gada 26. marta noteikumi Nr. 185 "Par iedzīvotāju nodrošināšanu ar pirmās nepieciešamības precēm valsts apdraudējuma gadījumā". Latvijas Vēstnesis, 64, 02.04.2024.

Iedzīvotāju nodrošināšana ar pārtiku valsts apdraudējuma gadījumā¹⁷

Pārtikas nodrošinājuma plānošanu valsts apdraudējuma gadījumā organizē Zemkopības ministrija sadarbībā ar pašvaldībām.

Pārtikas izsniegšanu nodrošina pašvaldība:

- 1) atbilstoši vienas dienas normām, kas noteiktas vienam iedzīvotājam¹⁸;
- 2) ievērojot higiēnas prasības pārtikas izsniegšanas procesā.

Pašvaldība nosaka kārtību, kādā valsts apdraudējuma gadījumā nodrošināma pārtikas izsniegšana iedzīvotājiem pašvaldības administratīvajā teritorijā. Pārtikas izsniegšanu koordinē pašvaldību sadarbības teritorijas civilās aizsardzības komisija.

Pašvaldība valsts apdraudējuma gadījumā:

- 1) ar plašsaziņas līdzekļu starpniecību informē iedzīvotājus par pārtikas izsniegšanas kārtību un izsniegšanas punktiem;
- 2) apstiprina pārtikas izsniegšanas punktu vadītājus un nepieciešamo darbinieku skaitu pārtikas izsniegšanas punktā;
- 3) organizē izsniegtās pārtikas uzskaiti;
- 4) ja nepieciešams, organizē transportu pārtikas piegādei iedzīvotājiem;
- 5) ja nepieciešams, organizē transportu, lai nodrošinātu iedzīvotāju apgādi ar ūdeni, ņemot vērā pašvaldībai pieejamos vietējos dzeramā ūdens resursus.

¹⁷ Ministru kabineta 2022. gada 1. marta noteikumi Nr. 147 "Par iedzīvotāju nodrošināšanu ar pārtiku valsts apdraudējuma gadījumā". Latvijas Vēstnesis, 44, 03.03.2022.

¹⁸ Turpat

Civilmilitārās sadarbības pamatprincipi

Civilmilitārās sadarbības principi ir pamats spēcīgās sadarbības veidošanai starp civilajām iestādēm un militārajiem spēkiem, liekot uzsvāru uz savstarpēju cieņu, paredzamību, koordināciju un kopīgiem mērķiem, tādējādi ļaujot netraucēti integrēt resursus, zināšanas un centienus, lai risinātu daudzpusīgas problēmas un veicinātu stabilitāti un drošību gan miera, gan militāra apdraudējuma laikā.

Par civilmilitāro sadarbību atbild gan NBS, gan civilās iestādes atbilstoši to vajadzībai pēc sadarbības ar NBS.

CIMIC (civilmilitārās sadarbības) spējas pilnveide un investīcija CIMIC ekspertos ir abu pušu interesēs!

Kamēr nav izsludināts izņēmuma stāvoklis – NBS atbalsta civilo sektoru. Civilmilitārās sadarbības mācības Matrix. 04.04.2024.

Izņēmuma stāvokļa laikā – civilais sektors atbalsta NBS.

- **Koordinācijas princips** – civilmilitāro sadarbību (valsts pārvaldes iestāžu, sabiedrības un Nacionālo bruņoto spēku darbības saskaņošanu) koordinē gan plānošanas posmā, gan pasākumu īstenošanas laikā, lai atbilstoši apdraudējuma veidam nodrošinātu mērķu sasniegšanu.
- **Vienotas izpratnes princips** - plānojot un organizējot civilmilitārās sadarbības pasākumu izpildi, nosaka konkrētus un saprotamus mērķus un to sasniegšanas rezultātus.
- **Dalītas atbildības princips** - atbildību par civilmilitārās sadarbības mērķu sasniegšanas rezultātiem civilmilitārās sadarbības plānošanas un pasākumu izpildes laikā nodala pa vadības līmeņiem un atbildības jomām.
- **Resursu pieejamības princips** – civilmilitārās sadarbības pasākumus plāno tikai atbilstoši rīcībā esošajiem resursiem, kas ir abpusēji pieejami visu veidu apdraudējumu gadījumos (militārie resursi civilā apdraudējuma gadījumā un civilie resursi militāra apdraudējuma gadījumā), kā arī izmantojot resursu piesaisti civilmilitārās sadarbības īstenošanā.
- **Efektivitātes princips** - plānojot un īstenojot civilmilitārās sadarbības pasākumus, paredz vairākus risinājuma variantus, taču attiecīgajā situācijā īsteno tikai atbilstošāko un efektīvāko risinājuma variantu.
- **Sabiedrības atbalsta princips** - sabiedrībai jāsaņem informācija par civilmilitārās sadarbības nozīmi un valsts pārvaldes iestāžu plānoto rīcību visu veidu apdraudējumu novēršanā un to radīto seku pārvarēšanā. Sabiedriskās domas veidošanai šajā jomā jāveicina saskaņota sabiedrības, valsts pārvaldes iestāžu un NBS sadarbība. Sabiedrības iesaiste civilajā aizsardzībā paaugstina noturību krīzes situācijā.

Jebkurā krīzes situācijā būtiska loma ir **pašvaldību darbības nepārtrauktībai** - kritisko funkciju un pasākumu, kritisko pakalpojumu un kritiskā personāla noteikšanas. Būtiska nozīme ir pašvaldības lēmumu pieņēmēju darbībai, piemēram un virsvadībai. Pašvaldības vadība uzņemas atbildību par situāciju un civilās aizsardzības nodrošināšanu pašvaldības teritorijā.

Pašvaldību darbības nepārtrauktību ir iespējams nodrošināt, veicot sagatavošanās pasākumus un plānu izstrādi miera laikā.

Pašvaldību kritiskās funkcijas un pasākumi

Kritisko funkciju un pasākumu izpildei ārkārtējās situācijas un izņēmuma stāvokļa laikā ir augstāka prioritāte pār citām pašvaldības likumiskām un autonomām funkcijām noteiktajā pašvaldības teritorijā.

Kaut arī pašvaldības kritisko funkciju, pasākumu un pakalpojumu īstenošana notiek ārkārtējās situācijas vai izņēmuma stāvokļa laikā, to plānošana notiek pastāvīgi. Nepieciešamības gadījumā tiek iesaistīti komersanti, citas institūcijas un sabiedrība.

Funkcijas un pasākumi:	Piemēri:
Agrīnā brīdināšana un situācijas monitorings par ārkārtas notikumiem	<ul style="list-style-type: none">• Pašvaldības vadība ir informēta par drošības situāciju savas atbildības teritorijā un monitorē izmaiņas. Šo var nodrošināt caur saikni ar pašvaldības policiju vai atsevišķu civilās aizsardzības komisijas pārstāvju nozīmēšanu informācijas apkopošanai un nodošanai vadībai.• Pašvaldības kompetencē ir vērtēt atsevišķus riskus, to iespējamību un plānot to novēršanu pašvaldības teritorijā.• Dažās pašvaldībās Latvijā ir izveidoti operatīvās informācijas centri, lai apkopotu informāciju par drošības situāciju pašvaldībā.• Sadarbība ar sabiedrību un pastāvīgi, aktīvi komunikācijas kanāli var sekmēt pašvaldības laicīgu informētību par iespējamiem riskiem, novēršot to iestāšanos pēc iespējas ātrāk.
Iedzīvotāju informēšana par ārkārtas notikumiem un nepieciešamās rīcības rekomendācijas. Paredzēt pamata un alternatīvu komunikācijas kanālu ar pašvaldības iedzīvotājiem	<ul style="list-style-type: none">• Savlaicīga iedzīvotāju izglītošana par nepieciešamo rīcību dažādos apdraudējumos, iespējamo evakuācijas norisi un pašvaldības sniegto atbalstu tajā, uzticamiem informācijas avotiem, kur iegūt informāciju par situācijas attīstību un nepieciešamo rīcību, pašvaldības kompetenci apdraudējuma gadījumā, kā arī sagatavošanās darbiem, kas jāpaveic iedzīvotājiem, lai apdraudējuma gadījumā viņi varētu sevi nodrošināt vismaz 72 stundas un ilgāk bez ārējas palīdzības.• Tūlītēja aktuālās informācijas izplatīšana par situācijas attīstību, ieteikumiem iedzīvotāju rīcībai, pašvaldības sniegtajiem pakalpojumiem u.c. būtiskas informācijas izplatīšana visos pieejamos kanālos: X, Instagram, WhatsApp, Signal, u.c kontos; pašvaldības tīmekļvietnē un informatīvajā izdevumā;• informācijas izvietošana pilsētvidē.• Jāņem vērā, ka kvalitatīvai informācijas sagatavošanai krīzes laikā var nepietikt laika – komunikācijas plānus jāgatavo un jāaktualizē pastāvīgi.• Informācijas paziņošana, izmantojot skaļruņus un citus pašvaldībā pieejamos risinājumus, pašvaldības darbiniekiem apsekojot mājokļus utt.• Informācijas nodošanas algoritma izstrāde sakaru pārrāvumu gadījumā (droša informācijas saņemšanas vieta, informācijas nodošanas tīkls un kārtība utt.). Tajā skaitā apzinot pašvaldības darbiniekus (bibliotekārus, kolektīvu vadītājus, māju vecākos, sētniekus, skolu vadītājus utt.), kas nepieciešamības gadījumā var apziņot pašvaldības iedzīvotājus.• Neformālo viedokļu līderu (NVO pārstāvju, mācītāju, aktīvu un sabiedrībā cienītu personu utt.) apzināšana, kas nepieciešamības gadījumā var informēt un skaidrot aktuālos jautājumus, nepieciešamo rīcību utt. Viņu iesaistīšana iedzīvotāju izglītošanā un informēšanā vēl pirms apdraudējuma iestāšanās.

<p>Pašvaldības svarīgās infrastruktūras aizsardzība, kuras iznīcināšana vai darbības spēju samazināšana apgrūtinā pašvaldības darbību vai nozaru pārvaldīšanu, kā arī apdraud sabiedrības drošību</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Risku novērtējums un ievainojamības analīze, tai skaitā attiecībā uz kiberdraudiem, izmantojot pieejamos rīkus, piemēram, CERT. LV. • Sekošana līdzī jauniem draudiem un mainīgajām regulatīvajām prasībām, aktualitātēm, lai nepārtraukti uzlabotu drošības pasākumus. • Fiziskās drošības pasākumi – gatavība aizsargāt infrastruktūras objektus no nesankcionētas piekļuves, sabotāžas vai vandālisma (perimetra nožogojums, piekļuves kontrole, novērošanas kameras, drošības apgaismojums, drošības patruļas). • Rezerves sistēmas – rezerves ģeneratori, sakaru sistēmas, datu rezerves kopijas. • Spēju, plānu, procedūru testēšana mācību laikā, uzlabojumu veikšana. • Sadarbība un koordinācija ar privāto sektoru (komunālo pakalpojumu, telekomunikāciju, transporta uzņēmumiem) un pašvaldībā esošajām ieinteresētajām personām. • Sabiedrības informētība un iesaistīšana - veicināt sabiedrības izpratni par infrastruktūras aizsargāšanas nozīmīgumu, veicināt iesaistīšanos drošības pasākumos, nodrošināt izglītošanu par to, kā atpazīt un ziņot par aizdomīgām darbībām, kas var apdraudēt infrastruktūras drošību. • Ieguldīt infrastruktūras modernizēšanas u.c. pasākumos, lai mazinātu iespējamo draudu ietekmi uz kritisko infrastruktūru un uzlabotu tās drošību un noturību. • Pašvaldību medicīnas iestādēm plānot decentralizētu darbību saskaņā ar Veselības ministrijas pamatnostādņēm.
<p>Sabiedriskās kārtības un drošības nodrošināšana</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pašvaldības policijas veidotas drošības patruļas un kontrolpunkti, lai atturētu no noziedzīgām darbībām, nodrošinātu noteikumu ievērošanu un identificētu iespējamus draudus drošībai. • Pārvietošanās ierobežojumi vai mājāsēdes noteikšana.
<p>Patvērums pašvaldības iedzīvotājiem</p> <p>(kamēr Latvijā top nacionālais regulējums patvērtņu jautājumā)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Apzinātas patvertnes un pielāgotās būves. • Ar VUGD saskaņotu patvērtņu zīmju uzstādīšana pie publiski pieejamām patvertnēm. • Iedzīvotāju informēšana par patveršanās vietām. • Iedzīvotāju informēšana par medicīnas punktiem un vietām, kur var saņemt pret masu iznīcināšanas ieročiem domāto aizsardzību, piemēram, gāzmaskas. • Pašvaldības noteikta kārtība, kā apdraudējuma gadījumā tiek nodrošināta patvērtņu pieejamība iedzīvotājiem. • Uzturēta spēja patvēruma vietās nodrošināt pārtiku, ūdeni un minimālo medicīnisko palīdzību. • Pārvietojamās tualetes, ja nav pieejamas labierīcības. • Iespējama koordinācija ar baznīcām u.c. sabiedriskām iestādēm patvēruma nodrošināšanai. • Sadarbībā ar VUGD veicināta pagrabu piemērošana drošāku patveršanās vietu prasībām.
<p>2% pašvaldības iedzīvotāju evakuācija un 2% citu pašvaldību evakuēto iedzīvotāju uzņemšana pašvaldības teritorijā</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pašvaldībā esošo transportlīdzekļu apzināšana, kas būtu piemērojami iedzīvotāju evakuācijas nodrošināšanai, tostarp tiem, kas piemēroti personu ar kustību traucējumiem un viņu pavadītāju pārvietošanai. • Savlaicīga līgumu slēgšana ar komersantiem evakuācijas pakalpojumu nodrošināšanai. • Sabiedrības informēšana par evakuācijas nepieciešamību, evakuācijas maršrutiem, pulcēšanās vietām un drošības instrukcijām. Lai izplatītu informāciju iedzīvotājiem, tiek izmantoti dažādi saziņas kanāli (plašsaziņas līdzekļi, sociālo mediju platformas, izziņas, sirēnas un skaļruņu sistēmas). • Pašvaldībai evakuācijas procesa laikā nepieciešams īstenot drošības pasākumus, lai uzturētu kārtību un nodrošinātu evakuējamo drošību. • Mobilizējamo civilās aizsardzības formējumu izveide, lai koordinētu iedzīvotāju evakuācijas procesu. • Svarīga ir koordinācija ar transporta pakalpojumu sniedzējiem. • Pašvaldībām, kas atrodas Austrumu pierobežā, iedzīvotāju evakuācijas plānošana jāveic lielākam cilvēku skaitam.

Mobilizācijas pieprasījumu izpilde atbilstoši NBS un civilās aizsardzības vajadzībām NBS atbilstošajiem mobilizācijas pieprasījumiem	<ul style="list-style-type: none"> Sadarbībā ar NBS un Zemessardzes vienībām nodrošināt, ka pašvaldībai jau tagad ir pieejama informācija par mobilizējamiem materiāltehniskiem līdzekļiem pašvaldības administratīvās teritorijas ietvaros, lai dekonfliktētu līdzekļu izmantošanu vajadzības gadījumā.
Mobilizējamo civilās aizsardzības formējumu veidošana, kurus saskaņā ar Iekšlietu ministrijas mobilizācijas pieprasījumiem veido pašvaldības	<ul style="list-style-type: none"> Mobilizējamo civilās aizsardzības formējumu norīkošana darbam pašvaldības atsevišķu kritisko funkciju nodrošināšanai, piemēram, iedzīvotāju informēšana, sabiedrisko darbu veikšana u.c. Mobilizējamo civilās aizsardzības formējumu funkciju noteikšana mācību ietvaros.
Nepieciešamā atbalsta sniegšana NBS atbilstoši NBS pieprasījumiem	<ul style="list-style-type: none"> Nepieciešamā atbalsta sniegšana tiek pārbaudīta galda mācībās "Pilskaļns" u.c. Piemēri – grāvju un šķēršļu sagatavošana, sabiedrības un uzņēmumu iesaistes koordinēšana NBS vajadzību nodrošināšanai – remonts, noliktavas, atsevišķu materiāltehnisko līdzekļu izveide, piemēram, maskēšanas tīkli.
Cita veida atbalsts valsts apdraudējuma pārvarēšanai atbilstoši pašvaldības zināšanām, prasmēm un spējām, vadoties pēc pašorganizācijas principa	<ul style="list-style-type: none"> Pasākumi valsts militārajai un civilajai aizsardzībai, bruņota pretošanās, pilsoniska nepakļaušanās un nesadarbošanās ar nelikumīgām pārvaldes institūcijām. Barikādes, ceļu bloķēšana un citi šķēršļi, lai kavētu ienaidnieka pārvietošanos un kontrolētu teritoriju (sadarbībā ar NBS vai Zemessardzes vienību). Ielas zīmju maiņa, aizkrāsošana, lai maldinātu pretinieku (sadarbībā ar NBS vai Zemessardzes vienību). Kultūras mantojuma aizsardzība – fiziskas un simboliskas barjeras, lai pretotos kultūras asimilācijai un saglabātu savu identitāti. Kontaktu uzturēšana un aktualizēšana ar sadraudzības pilsētām atbalsta sniegšanai. Sarakstu izveidošana un uzturēšana ar vietējo uzņēmumu pieejamajiem resursiem, kas varētu tikt izmantoti krīzes laikā. Brīvprātīgo koordinators noteikšana CAK ietvaros, regulāra brīvprātīgo iesaiste pašvaldības aktivitātēs, veidojot izpratni un prasmes (talkas, pasākumu organizēšana u.tml.) Pastāvīga sadarbība ar vietējām kopienām, nevalstiskajām organizācijām un pilsoniskajiem aktivistiem, to iniciatīvu atbalsts, sekmējot līdzatbildības un lokālpatriotisma kultūru (vēsturisko vietu atjaunošana, vietējie pasākumi u.tml.)
Pārstāvība Civilās aizsardzības Operatīvās vadības centrā (CA OVC)	<ul style="list-style-type: none"> Pārstāvība CA OVC darba grupās atbilstoši kompetencei un vajadzībai. Dalība ikgadējās CA OVC mācībās pēc Iekšlietu ministrijas vai Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta aicinājuma.
Pašvaldības īpašumā esošo ceļu būvniecība, uzturēšana un pārvaldība, pretmobilitātes nodrošināšana atbilstoši NBS vadlīnijām	<ul style="list-style-type: none"> Šķēršļu kontrolpunktu izvietošana (sadarbībā ar NBS vai Zemessardzes vienību). Stratēģiskie demolēšanas darbi (sadarbībā ar NBS vai Zemessardzes vienību).
Civilās aizsardzības un katastrofu pārvaldīšana	<ul style="list-style-type: none"> Civilās aizsardzības komisijas iekšējās koordinācijas nostiprināšana galda mācībās u.c. vingrinājumos. Nepieciešamības gadījumā atbildīgās iestādes par apdraudējuma seku likvidēšanu sagatavotās informācijas un ieteicamās rīcības nodošana caur pašvaldības informācijas kanāliem. Jāņem vērā, ka būs notikumi (ugunsgrēki, sabrukumi atsevišķos objektos), par kuriem informāciju nevarēs sniegt publiski vai varēs sniegt tikai ar laika nobīdi. Informācijas un palīdzības koordinācija ar attiecīgajām iestādēm.
Iedzīvotāju nodrošināšana ar pirmās nepieciešamības precēm valsts apdraudējuma gadījumā	<ul style="list-style-type: none"> Sadarbībā ar SIA "Publisko aktīvu pārvaldītāju Possessor" plānot un koordinēt iedzīvotāju apgādāšanu ar pirmās nepieciešamības precēm.

Lai pārbaudītu savas spējas un konstatētu nepieciešamos uzlabojumus izstrādātajos plānos, svarīgi rīkot regulāras mācības!

Pašvaldību kritiskie pakalpojumi

Pamatvajadzības - uzturs, mājoklis, veselības aprūpe, medicīniskā palīdzība, elektroapgāde, ūdensapgāde, siltumapgāde, atkritumu un notekūdeņu savākšana, sakaru nodrošinājums

Pakalpojumi:	Piemēri:
<p>Ūdenssaimniecības pakalpojumi un ūdenssaimniecības infrastruktūras drošība un uzturēšana</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ūdens piegādes nepārtrauktība un pārbaude pret saindēšanu. • Ārkārtas situācijā nepieciešamā ūdens sadale, nodrošinājums. • Ūdens apgādes infrastruktūras aizsardzība (perimetra nožogojums, novērošanas kameras un drošības patruļas). • Iespējamo bojājumu remonts, apdraudējuma apzināšana. • Ūdens kvalitātes monitorings un pārraudzība - ūdens kvalitātes kontrole, lai atklātu un reaģētu uz jebkādu piesārņojumu, ar mērķi nodrošināt, ka iedzīvotājiem piegādātais ūdens atbilst drošības standartiem un ir derīgs patēriņam. • Alternatīva ūdens nodrošinājuma iespēju izskatīšana (gruntsūdens akas, virszemes ūdenstilpes un lietus ūdens savākšanas sistēmas), informācijas nodošana iedzīvotājiem par alternatīvām nepieciešamības gadījumā. • Biotualešu nodrošināšana nepieciešamības gadījumā. • Notekūdeņu un kanalizācijas sistēmas uzturēšana un ātra remonta nodrošināšana, atsevišķu vietu iezīmēšana publisko tualesu ierīkošanai. • Pastāvīga iedzīvotāju informēšana par ūdens krājumu veidošanu pārtikas un higiēnas vajadzībām, mājdzīvniekiem.
<p>Siltumapgādes pakalpojumi un siltumapgādes infrastruktūras drošība un uzturēšana</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Preventīvā uzturēšana, lai samazinātu bojājumu risku un nodrošinātu stabilu darbību kara laikā, nepieciešams apsekot apkures infrastruktūras, tostarp apkures katlus, krāsnis un sadales tīklus, un regulāri veikt to profilaktisko apkopi. • Iespējams miera laikā veidot sadarbību ar uzņēmumiem (remonta veicējiem, rezerves daļu nodrošinātājiem, kurināmā materiāla piegādātājiem), lai savlaicīgi atjaunotu pakalpojumus; izstrādāt plānus neparedzētiem gadījumiem, lai novērstu iespējamus degvielas piegādes ķēdes traucējumus. • Fiziskā drošība (perimetra nožogojums, novērošanas kameras un drošības patruļas). • Alternatīvie apkures risinājumi, piemēram, portatīvo sildītāju, kā arī energoefektīvu krāšņu, kamīnu un saules apkures sistēmu popularizēšana. • Sabiedrības informēšana un izglītošana - izglīto iedzīvotājus par apkures drošības praksi, avārijas procedūrām un enerģijas taupīšanas pasākumiem kara laikā. Informatīvās kampaņas, kopienas semināri un izglītojošas programmas uzlabo informētību par saindēšanos ar oglekļa monoksīdu, ugunsbīstamību un ar saaukstēšanos saistītām slimībām, kā arī par stratēģijām, kā saglabāt siltumu un taupīt enerģiju sarežģītos apstākļos.
<p>Sadzīves atkritumu apsaimniekošana</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu nepārtrauktības plāni, kuros izklāstītas procedūras, kā saglabāt minimālos pakalpojumus, neraugoties uz ārkārtas situācijas izraisītiem traucējumiem (informācija par alternatīvām atkritumu savākšanas metodēm, vietām un personāla nodrošinājumu). • Resursu piešķiršana, lai atbalstītu atkritumu apsaimniekotājus kara laikā (degvielas, transportlīdzekļu, aprīkojuma un personāla nodrošināšana, kas nepieciešams atkritumu savākšanas, transportēšanas operācijām). • Kopienasiesaiste, lai mobilizētu atbalstu atkritumu apsaimniekošanas iniciatīvām. Sabiedrības informēšanas kampaņas var izglīt iedzīvotājus par pareizu atkritumu šķirošanu, uzglabāšanu, lai samazinātu ietekmi uz vidi un sabiedrības veselības apdraudējumu. • Ārkārtas atkritumu izgāztuves - ja tiek bojātas esošās atkritumu apsaimniekošanas iekārtas vai tiek ierobežota atkritumu transportēšana, vietējās iestādes var izveidot ārkārtas atkritumu izgāztuves drošās vietās. Šīm vietām jābūt pienācīgi apsaimniekotām, lai novērstu augsnes un ūdens avotu piesārņošanu.

Veselības aprūpe	<ul style="list-style-type: none"> • Apzināt teritorijā esošos Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta resursus. • Psiholoģiskais atbalsts koordinācijā ar baznīcām, profesionāļiem un brīvprātīgajiem. • NVO atbalsta iespējas, nodrošinot veselības aprūpi un pirmo palīdzību. • Potenciāla dekompresijas punktu/vietu izveides apzināšana – karavīriem/civilajiem.
Sociālie pakalpojumi	<ul style="list-style-type: none"> • Sadarbībā ar Labklājības ministriju, civilās aizsardzības plānā iekļaut rīcības algoritmus sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju evakuācijai, kā piemēram, evakuāciju personām, kuras nav spējīgas pašas pārvietoties. • Sniegt palīdzību pajumtes nodrošināšanā, pagaidu mājokļu risinājumus. • Kopienas noturība un sociālā saliedētība: lai veicinātu solidaritāti, savstarpēju atbalstu un kolektīvo rīcību kara laikā, ir būtiski veidot kopienas noturību un veicināt sociālo saliedētību. Ieguldījumi kopienu iniciatīvās, sociālajos tīklos un vietējās organizācijās var dot kopienām iespēju mobilizēt resursus, risināt vietējās vajadzības un pārvarēt konflikta radītās problēmas. • Izstrādāt alternatīvus mācību procesa nodrošināšanas veidus, tādejādi aizsargājot jauniešu tiesības uz izglītību. Sniegt psihosociālu atbalstu skolēniem un skolotājiem. Sadarbībā ar Izglītības ministriju apzināt skolu un bērnudārzu evakuācijas un darbības nepārtrauktības iespējas. • Apzināt alternatīvas vietas izglītības iestāžu darbībai, vadoties pēc to darbības nepārtrauktības plāniem. • NVO un brīvprātīgo iesaiste sociālo pakalpojumu sniegšanā, īpaši, darbā ar jūtīgām grupām, kuras neatrodas sociālās aprūpes institūcijās.
Pārtikas un ūdens izsniegšana pašvaldības iedzīvotājiem	<ul style="list-style-type: none"> • Atbilstoši Ministru kabineta 2022. gada 1. marta noteikumiem Nr. 147 "Noteikumi par iedzīvotāju nodrošināšanu ar pārtiku valsts apdraudējuma gadījumā". • Sadarbība ar NVO un brīvprātīgajiem šīs funkcijas īstenošanā, ja nepieciešams, komersantu piesaiste, tai skaitā, gatavības paaugstināšanai.
Pirmās nepieciešamības rūpniecības preču izsniegšana pašvaldības iedzīvotājiem	<ul style="list-style-type: none"> • Atbilstoši Ministru kabineta 2024. gada 26. marta noteikumiem Nr. 185 "Noteikumi par iedzīvotāju nodrošināšanu ar pirmās nepieciešamības precēm valsts apdraudējuma gadījumā". • Sadarbība ar NVO un brīvprātīgajiem šīs funkcijas īstenošanā, ja nepieciešams, komersantu piesaiste, tai skaitā, gatavības paaugstināšanai.
Mirušo civiliedzīvotāju apbedīšana	<ul style="list-style-type: none"> • Atkarībā no apstākļiem var rasties nepieciešamība veikt masveida apbedīšanu. Nepieciešams apzināt iespējamās vietas un tehniku, lai veiktu apbedīšanu lielākos apmēros. Apbedīšanas vietas jāizvieto tālu no ūdens avotiem un apdzīvotām vietām, lai līdz minimumam samazinātu inficēšanās risku un ievērotu sanitāros standartus sabiedrības veselībai. • Identifikācija un dokumentācija - ja iespējams, jācenšas pienācīgi identificēt mirušās personas un dokumentēt viņu identitāti. Tas var ietvert personīgo mantu vai citas identifikācijas informācijas vākšanu. Informācija jādara pieejama atbildīgajām iestādēm, kā arī ģimenēm, kas meklē pazudušus tuviniekus. • Jāveic precīza uzskaitē par apbedīšanas darbībām, tostarp par kapa vietu atrašanās vietu, apbedīto personu skaitu un visa attiecīgā identifikācijas informācija.

Pašvaldību kritiskais personāls

Pašvaldību kritiskais personāls tiek noteikts atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr. 507 "Izņēmumu piemērošanas kārtība pilsoņu iesaukšanai aktīvajā dienestā un iedzīvotāju mobilizācijai", un tā galvenais uzdevums ir nodrošināt pašvaldības iestāžu darbības nepārtrauktību valsts apdraudējuma gadījumā. Valsts apdraudējuma gadījumā izsludināta izņēmuma stāvokļa laikā kritiskais personāls nav pakļauts mobilizācijai.

Kritiskajam personālam tiek noteikts **pienākums strādāt (aizliegums izbeigt civildienesta attiecības vai uzteikt darba līgumu)** atbilstoši Likuma par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli 17. panta pirmās daļas 23. punktam.

Lai nodrošinātu uzskaites datu sinhronizēšanu par visām personām, kurām noteikti mobilizācijas izņēmumi, vienu reizi gadā – līdz kārtējā gada 1. martam – par kritiskā personāla kopumu (norādot vārdu, uzvārdu un personas kodu) nepieciešams informēt Nacionālo bruņoto spēku rezerves uzskaites struktūrvienību, nosūtot datus e-pastā uz nafhqmrp@mil.lv.¹⁹

!!! Jau tagad pašvaldībām ir nepieciešams definēt savu kritisko personālu, lai tas nebūtu pakļauts mobilizācijai.

Nacionālo bruņoto spēku rezerves uzskaites struktūrvienība pēc informācijas saņemšanas nodrošina, ka kritiskais personāls uz amata ieņemšanas laiku mobilizācijas gadījumā netiek iesaukts aktīvajā dienestā.

Ja kritiskajā personālā ir iekļauts zemessargs vai rezerves karavīrs, tad NBS un pašvaldība var vienoties par izņēmuma no mobilizācijas noteikšanu konkrētai personai, ja tā ieņem svarīgu amatu pašvaldības iestādēs.

Par izņēmuma stāvokļa laikā noteikto ierobežojumu vai aizliegumu pārkāpšanu, ja ar to radīts būtisks kaitējums, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar probācijas uzraudzību, vai ar sabiedrisko darbu, vai ar naudas sodu.

19 • Ministru kabineta 2021. gada 6. jūlija noteikumi Nr. 507 "Izņēmumu piemērošanas kārtība pilsoņu iesaukšanai aktīvajā dienestā un iedzīvotāju mobilizācijai". Latvijas Vēstnesis, 131, 12.07.2021.
• Likums "Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli". Latvijas Vēstnesis, 61, 27.03.2013.
• Ministru kabineta 2021. gada 6. jūlija noteikumi Nr. 508 "Kritiskās infrastruktūras, tajā skaitā Eiropas kritiskās infrastruktūras, apzināšanas, drošības pasākumu un darbības nepārtrauktības plānošanas un īstenošanas kārtība". Latvijas Vēstnesis, 131, 12.07.2021.

Par klasificētu informāciju

Visas valsts un pašvaldību institūcijas, kā arī juridiskās un fiziskās personas dienesta vajadzībām, konfidenciālu, slepenu un sevišķi slepenu valsts noslēpumu var apstrādāt vai glabāt tikai tādās informācijas sistēmās, kas ir reģistrētas un akreditētas Satversmes aizsardzības birojā, izņemot informācijas sistēmas, kuras ir paredzētas tikai signālu izlūkošanas informācijas iegūšanai, apstrādei un glabāšanai un kuras atbilstoši Militārās izlūkošanas un drošības dienesta noteiktai kārtībai reģistrē un akreditē Militārās izlūkošanas un drošības dienestā²⁰.

Sākot no 2025. gada pašvaldības vēlēšanām, **pašvaldības domes priekšsēdētājs, viņa vietnieks, kā arī pašvaldības izpilddirektors un viņa vietnieks** pēc ievēlēšanas amatā **ne vēlāk kā mēneša laikā** vērsas kompetentajā valsts drošības iestādē, lai saņemtu speciālo atļauju pieejai valsts noslēpumam.

(IP) Ierobežotas pieejamības informācija - tāda informācija, kura ir paredzēta ierobežotām personu lokam sakarā ar darba vai dienesta pienākumu veikšanu un kuras izpaušana vai nozaudēšana šīs informācijas rakstura un satura dēļ apgrūtinā vai var apgrūtināt iestādes darbību, nodara vai var nodarīt kaitējumu personu likumiskajām interesēm.

Par ierobežotas pieejamības informāciju nav uzskatāmas ziņas, kas ir pieejamas sabiedrībai bez likumā paredzētajiem ierobežojumiem vai kas ir jau publicētas.

Informāciju, kas ir valsts noslēpums, pēc svarīguma klasificē sevišķi slepenā, slepenā un konfidenciālā informācijā un informācijā **dienesta vajadzībām**²¹.

(DV) Dienesta vajadzībām - par informāciju dienesta vajadzībām atzīstama tāda iestādes vadītāja noteikta informācija, kura saistīta ar iestādes funkciju izpildi, paredzēta iestādes pamatdarbības nodrošināšanai un kuras nozaudēšana vai nelikumīga izpaušana var apdraudēt valsts intereses, tai skaitā valsts drošību, nozares drošību vai iestādes drošību.

Informācijai dienesta vajadzībām tiek noteikta **slepenība uz trim gadiem**.

Personai ir tiesības iepazīties ar institūcijas vadītāja noteikto informācijas dienesta vajadzībām sarakstu, kurā iekļauj informācijas veidus, tēmas, atsevišķus dokumentus un to veidus.

Konfidenciāla informācija - par konfidenciālu atzīstama tāda informācija, kura attiecas uz militāro, politisko, ekonomisko, zinātnisko, tehnisko, izlūkošanas (pretizlūkošanas) un operatīvo darbību un kuras nozaudēšana vai nelikumīga izpaušana var apdraudēt valsts intereses, nodarot kaitējumu konkrētai valsts institūcijai.

Konfidenciālai informācijai tiek noteikta **slepenība uz pieciem gadiem**.

Slepena informācija - par slepenu atzīstama tāda informācija, kura attiecas uz valsts militāro, politisko, ekonomisko, zinātnisko, tehnisko, izlūkošanas (pretizlūkošanas) un operatīvo darbību un kuras nozaudēšana vai nelikumīga izpaušana var izraisīt:

- starptautisko attiecību saasināšanos;
- starpvalstu attiecību saasināšanos, kuras rezultātā tiek pārtraukti ekonomiskie sakari vai tiek piemērotas ekonomiskās sankcijas pret Latvijas Republiku;
- svarīgu militāro plānu vai izlūkošanas (pretizlūkošanas) pasākumu atklāšanu;

²⁰ Likums "Par valsts noslēpumu". Latvijas Vēstnesis, 181, 29.10.1996.

²¹ Turpat

- operatīvās darbības subjektu darba organizācijas, metožu, taktikas vai operatīvās uzskaites satura atklāšanu;
- svarīgu operatīvās darbības pasākumu plānu vai šajā darbībā iesaistīto personu identitātes atklāšanu;
- ar valsts aizsardzību un drošību vai noteiktas tautsaimniecības nozares attīstību saistīto zinātnisko vai tehnoloģisko atklājumu izpaušanu.

Slepenai informācijai tiek noteikta **slepenība uz desmit gadiem**.

Sevišķi slepena informācija - par sevišķi slepenu atzīstama tāda informācija, kura attiecas uz valsts militāro, politisko, ekonomisko, zinātnisko, tehnisko, izlūkošanas (pretizlūkošanas) un operatīvo darbību un kuras nozaudēšana vai nelikumīga izpaušana var izraisīt:

- bruņotu agresiju pret Latvijas Republiku vai tās sabiedrotajiem vai šādas agresijas draudus, valstiskās suverenitātes reālu apdraudējumu;
- diplomātisko attiecību pārtraukšanu vai Latvijas Republikas izslēgšanu no starptautiskajām vai starpvalstu organizācijām;
- iekšpolitiskās situācijas destabilizāciju, kas noved pie masu nekārtībām, grautiņiem, terora aktiem, diversijām, kaitniecības vai rada nepieciešamību izsludināt izņēmuma stāvokli vai civilās aizsardzības sistēmas ārkārtējo gatavību;
- valsts aizsardzības plānu vai sarežģītu šifrēšanas un izlūkošanas sakaru sistēmu atklāšanu;
- svarīgu operatīvās izstrādes plānu atklāšanu;
- valstiski nozīmīgu zinātnisku vai tehnoloģisku atklājumu izpaušanu.

Sevišķi slepenai informācijai tiek noteikta **slepenība uz divdesmit gadiem**.

Pirms attiecīgās informācijas slepenības termiņa beigām institūcija, kura to ir klasificējusi, lemj par jauna slepenības termiņa noteikšanu vai informācijas deklasificēšanu.

Ja beidzies likumā noteiktais slepenības termiņš vai ja attiecīgā informācija kā valsts noslēpums zaudējusi nozīmīgumu pirms noteiktā termiņa, šai informācijai tiek atcelta slepenība, un tā kļūst pieejama sabiedrībai.

Lēmumu pieņemšana krīzes apstākļos

Lai gan militāra apdraudējuma scenārijus ir sarežģīti paredzēt un dzīvē notiekošais būs sarežģītāks nekā ielānotais krīzes vadības mācību izspēlēs, var droši teikt, ka visās krīzēs atbildīgajiem dienestiem un iestādēm ir jāpieņem lēmumi, lai ārkārtas situāciju pārvarētu un pēc iespējas ātrāk atgrieztos pie līdzšinējā stāvokļa. Militāra apdraudējuma laikā savlaicīgai lēmumu pieņemšanai var būt izšķiroša ietekme.

Ir vairāki lēmumu pieņemšanas modeļi, kas spēj iedot teorētisku ietvaru lēmumu pieņemšanai stresa un neskaidrības apstākļos.

Viens no šādiem modeļiem ir **"OODA" cikls** (*Observe, Orient, Decide, Act* – Novēro, Noorientējies, Lem, Rīkojies).

Visaptverošas valsts aizsardzības reģionālais Vidzemes seminārs.
19.08.2022.

Šo modeli var izmantot gan stratēģisko lēmumu pieņemšanā, gan taktisko, kad lēmumus ir nepieciešams pieņemt ātri, balstoties tikai uz novērotiem apstākļiem, bet zinot nepieciešamo kontekstu. OODA cikla ietvaros pieņemtos lēmumus var izspēlēt "Pilskalns" mācībās, simulējot pašvaldības amatpersonu lēmumu pieņemšanu mācību apstākļos.

Vēl viens veids, kā plānot lēmumu pieņemšanu, ir, izmantojot **sešu domājošo cepuru pieeju**²² (*Six Thinking Hats*), kas balstās pieņēmumā, ka daudz produktīvāk ir pieņemt lēmumu, ja visi sadarbojas un domā paralēli, nevis alternatīvi. Šādā veidā tiek samazinātas konflikta iespējas, jo visi iesaistītie fokusējas uz problēmu no viena skatupunkta. Vēlāk šis skatupunkts mainās atbilstoši "cepurei" pēc šāda principa.

22 https://www.zvaigzne.lv/lv/gramatas/apraksts/49695-sesas_domasanas_cepures.html

Krīzes vadības mācības

Lai izmēģinātu valsts aizsardzības plānošanas pieņemumus un apsvērumus, regulāri tiek rīkotas krīzes vadības mācības, kas domātas dažādām auditorijām, bet ar vienotu nolūku izspēlēt apdraudējuma un krīzes situācijas, šādi pilnveidojot plānošanas algoritmus un iestāžu savstarpēju sadarbību un koordināciju dažādu situāciju pārvarēšanai.

KRISTAPS – galda izspēles mācības Ministru kabineta locekļiem, lai valdības līmenī izspēlētu valsts apdraudējuma situācijas pārvarēšanu un noteiktu iesaistīto iestāžu lomu un vietu valsts aizsardzības sistēmā.

NAMEJS – visaptverošas valsts aizsardzības mācības, kas integrē sadarbību ar vietējām valsts un pašvaldību institūcijām, uzsverot visaptverošu pieeju sagatavotībai un nodrošinot efektīvu koordināciju starp militārajām un civilajām struktūrām krīzes situācijās.

Civilās aizsardzības Operatīvās vadības centra mācības – ikgadējās mācības, kas ir integrētas NAMEJS mācībās ar nolūku atstrādāt CA OVC darba grupu mijiedarbību un savstarpēju koordināciju ar NBS.

+ Civilās aizsardzības valsts līmeņa mācības vai reģionālā līmeņa mācības rīko ne retāk kā reizi četros gados.

AMEX – Aizsardzības ministrijas ikgadējās valsts apdraudējuma pārvarēšanas mācības, kurās tiek testētas procedūras, lai pilnveidotu Aizsardzības ministrijas rīcību valsts apdraudējuma gadījumā.

PILSKALNS – civilās aizsardzības komisijas mācības, kas sadarbībā ar vietējo Zemessardzes bataljonu pilnveido izpratni par atbildību sadalījumu un praktisko rīcību militāra apdraudējuma gadījumā.

RUPORS - komunikācijas seminārs, kura mērķis ir stiprināt pašvaldību un valsts iestāžu komunikācijas speciālistu un citu atbildīgo amatpersonu vienotu izpratni par komunikācijas nozīmi un metodēm militāra apdraudējuma gadījumā.

Citas NBS organizētās mācības, piemēram, **AUSMA**, **PANACEJA** u.c., kurās tiek iesaistītas citas valsts un pašvaldību iestādes, kā arī privāto tiesību subjekti ar mērķi pilnveidot konkrētus sadarbības algoritmus, piemēram, cietušo aprūpi un evakuāciju u.c.

Līdzšinējo mācību rezultātā secināms, ka valsts militārā apdraudējuma pārvarēšanas gadījumā ir jāreķinās ar šādiem apsvērumiem:

- vienlaikus vairāku drošības incidentu pārvaldība;
- visa veida resursu deficīti un konkurence;
- ierobežojumu virknes (tas, kas ir jādara obligāti, un tas, ko nedrīkst darīt);
- neparedzams periods;
- drošības riski visos līmeņos (tajā skaitā CAK) ;
- informācijas pārbagātība vs. nepieciešamās informācijas trūkums;
- pēkšņums un straujas pārmaiņas;
- personāla un materiālie zaudējumi valsts, pašvaldību līmenī;
- personiskas traģēdijas, krīzes individuālā līmenī un psiholoģiskās noturības izaicinājumi;
- iedzīvotāju masveida vēršanās pie pašvaldību institūcijām pēc atbalsta.

Definīcijas

- **Preventīvie pasākumi** — tādu pasākumu kopums, kuri tiek veikti, lai novērstu vai mazinātu katastrofas draudus.
- **Gatavības pasākumi** — tādu pasākumu kopums, kuri tiek veikti, lai sagatavotos katastrofas gadījumā nepieciešamajai rīcībai.
- **Agrīnā brīdināšana** — mērķtiecīga un nekavējoties veicama cilvēku un atbildīgo institūciju informēšana par katastrofu vai katastrofas draudiem un nepieciešamo rīcību.
- **Seku likvidēšanas pasākumi** — tādu pasākumu kopums, kuri tiek veikti, lai nodrošinātu vismaz minimālās iedzīvotāju pamatvajadzības, kas saistītas ar cilvēku izdzīvošanu, un apturētu vai mazinātu veselības, vides un īpašuma apdraudējumu.
- **Pamatvajadzības** — uzturs, mājoklis, veselības aprūpe, medicīniskā palīdzība, elektroapgāde, ūdensapgāde, siltumapgāde, atkritumu un notekūdeņu savākšana, sakaru nodrošinājums.
- **Koordinēšana** — valsts un pašvaldību institūciju rīcības saskaņošana, veicot preventīvos, gatavības, reaģēšanas, seku likvidēšanas pasākumus, kā arī atjaunošanas pasākumus.

Informācija par dienestiem

KARAVĪRS

POLICISTS

**NEATLIEKAMĀS
MEDICĪNISKĀS
PALĪDZĪBAS
DIENESTA BRIGĀDES
DARBINIEKS**

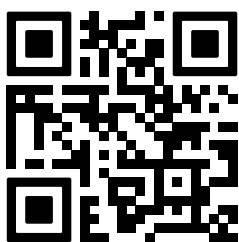
UGUNSDZĒSĒJS GLĀBĒJS UN INSPEKTORS

ROBEŽSARGS

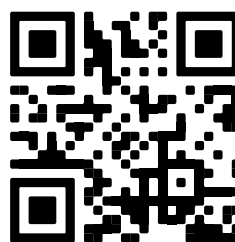
UZZINI VAIRĀK:

AIZSARDZĪBAS MINISTRIJAS
MĀJAS LAPĀ
www.mod.gov.lv

MILITĀRO ZIŅU PORTĀLĀ
www.sargs.lv

SARGS.LV
DROŠI IR ZINĀT!

SEKO AIZSARDZĪBAS NOZARES SOCIĀLAJIEM TĪKLIEM:

- [facebook.com/
Aizsardzibasministrija](https://facebook.com/Aizsardzibasministrija)
- [@AizsardzibasMin](https://twitter.com/AizsardzibasMin)
- [flickr.com/photos/
aizsardzibas_ministrija/albums](https://flickr.com/photos/aizsardzibas_ministrija/albums)

SARGS.LV

- [facebook.com/
Sargs.lv](https://facebook.com/Sargs.lv)
- [youtube.com/user/
SargsLV](https://youtube.com/user/SargsLV)
- Spotify Sargs.lv podkāsts
“Droši ir zināt”

- mil.lv
- [instagram.com/
latvijas_armija](https://instagram.com/latvijas_armija)
- [facebook.com/
Latvijasarmija](https://facebook.com/Latvijasarmija)
- [twitter.com/
Latvijas_armija](https://twitter.com/Latvijas_armija)
- [flickr.com/photos/
latvijas_armija](https://flickr.com/photos/latvijas_armija)
- [youtube.com/user/
LatvijasArmija](https://youtube.com/user/LatvijasArmija)
- [tiktok.com/
@latvijas_armija](https://tiktok.com/@latvijas_armija)

**Zemessardzes
1. Rīgas brigāde**

67209808

**Zemessardzes
2. Vidzemes brigāde**

28326080

**Zemessardzes
3. Latgales brigāde**

67209988

**Zemessardzes
4. Kurzemes brigāde**

67209905